

- reportasjeleder Une Bratberg
- kultureddaktør: Olav Egil Aune
- kultur@vl.no
- tips til avdelingen: 22 310 389
- flere nyheter på vl.no/kultur

kultur

FABELPRISEN TIL MÆHLE
 ■ Fabelprisen 2010 tildeles **Lars Mæhle** for hans roman *Landet under isen*, utgitt på Det Norske Samlaget i 2009. Boken beskrives som en drivende spennende fantasyroman, preget av tradisjonelle elementer innen denne sjangeren – men også av enkelte friske grep fra forfatterens side. Skildringen av industristedet på Vestlandet, der mye av handlingen foregår, og hvordan det gradvis blir preget av ondskapen som sprer seg fra fantasiriket under isen, er spesielt vellykket, mener juryen. ©NTB

ÅRETS MUSIKK:

Våre kritikere velger de beste, dårligste, morsomste og mest avslappende CD-utgivelser dette året. Det er en lang liste. Når den dyppes i syre, er det disse som kommer opp som de mest bemerkelsesverdige.

Arne Guttormsen

Bjørn Olav Nordahl

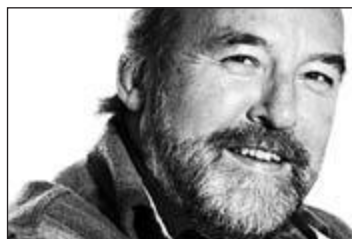
Alf Kjetil Walgermo

Lars O. Flydal

Olav Solvang

Olav Egil Aune

Årets nykommer	Dette svinger	Hold deg unna
<p>Frida Ånnevik: <i>Synlige hjerteslag</i> (Grappa/Musikkoperatørene)</p> <p>Frida Ånnevik fortjener all virak rundt sin debut. <i>Synlige hjerteslag</i> er ti sanger som brenner seg stille og sterkt inn i din oppmerksomhet.</p>	<p>Olga Konkova: <i>My Voice Losen</i> (Records LOS 102-2/Musikklosen)</p> <p>Olga Konkovas og Wenche Losnegårds intime henvendelse og rikt nyanserte musisering på platen <i>My Voice</i> setter en ny standard, eller med andre ord: Den fyller tomrommet etter Radka Toneff.</p>	<p>Nordic Tenors: <i>Christmas Special</i> (NP10101 Nordic Performer / Musikklosen)</p> <p>Som uinnvidd blir jeg stående utenfor når Nordic Tenors blander inderlige sanger og revy. Stemmeprakten drukner i følelsen av at dette er tenorjul marinert i abergøyer.</p>
<p>Ellen Andrea Wang: <i>Norwegian Song 3</i> (Losen Records, LOS 101-2)</p> <p>Ung, bassist, jente. Ligger helt frampå, med en fryktløshet som gir <i>Norwegian Song 3</i> nytt og bedre trøkk.</p>	<p>Oregon: <i>In Stride</i> (CamJazz PRM 7830-2)</p> <p>På sin 25. plate viser de tre herrene med høye viker og grånende manker oss fortsatt hvordan det skal gjøres.</p>	<p>Silje Nergaard: <i>If I could wrap up a kiss</i> (Sony Music)</p> <p>Hva med å komme hjem igjen til jassen, Silje?</p>
<p>Larkin Poe: <i>Spring. An EP</i> (Edvins Records / Musikkoperatørene).</p> <p>Unge, dyktige instrumentalar som er i gang med americana-versjonen av dei fire årstidene.</p>	<p>Susanne Sundfør: <i>The Brothel</i> (EMI).</p> <p>«Svinge» er kanskje ikke den beste termen, men dette er iallfall ei av dei beste platene i år. For ei stemme!</p>	<p>Robyn: <i>Body Talk</i> (EMI).</p> <p>Hihi, eg hissar på meg Sverige og halve Noreg no: Er ikke musikken hennar ganske kjedeleg, egentleg?</p>
<p>Oslo Philharmonic Chamber Group: <i>Mozart – Brahms klarnettkvintetter</i> (Lawo Classics LWC1015)</p> <p>Erfarne musikere i nystartet kammergruppe som spiller med lett fot og tung innsikt. Bredt uttrykksregister i klarinettonen.</p>	<p>Ton Koopman: <i>Dietrich Buxtehude – Opera Omnia XII</i> (Challenge Classics CC72251)</p> <p>Ton Koopmans komplette Buxtehude-samling er kommet til kammermusikken, og det svinger av originalinstrumentene fra tidlig-barokken.</p>	<p>Martin Grubinger: <i>Drums 'n' Chant – Monks of the Benedictine Abbey Münsterschwarzach</i> (Deutsche Grammophon 00289 477 8797)</p> <p>Feilslått cross-over forsøk fra en fantastisk dyktig perkusjonist. Møte mellom to pulser som aldri kommer overens.</p>
<p>Vishnu: <i>Outskirts Of Love</i> (BDRCD088 Big Dipper)</p> <p>Tromsøband som har brukt mange år på å la en en mørk, men melodios rockeplate med reflekterte tekster. Like bra som Madrugada.</p>	<p>Fatboy: <i>Overdrive</i> (FAMO 13 Family Tree/Sony Music)</p> <p>Svenske rockabillyveteraner med høyt hår og – etter hvert – høyt hårfeste, men du verden hvor det svinger og gynger, med kontrabass i grunnkompet.</p>	<p>Kurt Nilsen: <i>Have Yourself A Merry Little Christmas</i> (Playroom Music/Sony Music)</p> <p>Det hjelper ikke med Kringkastingsorkesteret i ryggen, og heller ikke med et bra stemmemateriale. Kurt Nilsen greier ikke lage verken julestemning eller julehøytid, og fungerer heller ikke som crooner.</p>
<p>Come away Death Marianne Beate Kielland (sopran), Sergej Osadchuk (piano). (2L 64/Musikkdistribusjon) Sanger om døden. Fyldig, vakker, internasjonal norsk stemme. Mussorgskys <i>Dødens sanger</i> og danser naturligvis, men først og fremst intenst våkne tolkninger av sterkt norsk Maja Ratkje (HVIL) og Wolfgang Plagge (Søderlind-sanger). Fenomenal lyd.</p>	<p>Konge af Danmark. <i>Musikk ved Kristian IVs hoff, Danmark.</i> The Witches. (Alpha 163/Musikklosen) Årets barokk for mitt vedkommende. Danser og salmemelodier fra Krisian Kvarts hoff. Svingende deilig framført. Blant annet på kongens eget orgel. Helse i hver tone.</p>	<p>Drums 'n' chant Martin Grubinger/Abbey Münsterschwartzach. (Deutsche Grammophon 477 8797 6/Universal) Slagverk som krydrer gregoriansk sang fra klosteret Münsterschwartzach med alle slags lyder. Fabelaktige hver for seg, men sammen forferdelig.</p>

2010

BENJAMIN MINNES

■ Fra 4.–31. januar åpner Holmlia bibliotek dørene for bøker, filmer, lydbøker og ikke minst sitater fra boka *Hør'a* som Holmliaungdom skrev etter drapet på **Benjamin Hermansen**. 26. januar tenner man lys og minnes Benjamin Hermansen som ble drept 26. januar 2001 på Holmlia. Samme dag er det fakkeltog i regi av Benjamins minnefond. ©NTB

NY GANGSTERFILM

■ USA: **Martin Scorsese** skal filme med **Robert De Niro** igjen. Gangsterfilmen *The Irishman* spilles inn neste år og er basert på historien om leiemorderen **Frank Sheerman**. Han figurerte blant annet i forbindelse med mordet på den legendariske fagforeningslederen **Jimmy Hoffa**. Sheerman var en av få mafiamistenkte på FBI sin liste som ikke hadde italiensk bakgrunn. ©NTB

Martin Scorsese (t.v.) samarbeider igjen med Robert de Niro. Denne gang dreier historien seg om leiemorderen Frank Sheerman som ble mistenkt for mordet på fagforeningsboss Jimmy Hoffa. (t.h.)

TROLLDOMSPROSESSER

■ I boken *Trolldomsprosessene i Finnmark* får man et innblikk i de grufulle heksejaktene som var med på å prege Europa i 300 år. Et av de største overgrepene fant sted i Finnmark på 1600-tallet. I Vardø-området ble hele 135 mennesker anklaget for hekseri, i et samfunn som knapt hadde 3.000 innbyggere. 91 av disse ble til slutt henrettet. **Liv Helene Willumsen**, som er førsteamanuensis på Fakultetet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning ved Universitetet i Tromsø, har gått i dybden av denne tragedien i boken som gis ut på Skald forlag. ©NTB

Til avslapning

Keith Jarrett & Charlie Haden: *Jasmine* (ECM/Musikkoperatørene)

På *Jasmine* destillerer Keith Jarrett igjen standardrepertoaret: Kjærlighetssanger for en duett av klaver og bass. Jarrett er bekymret for kunsten å lytte. Så lenge Jarrett spiller kjærlighet, er det håp.

Årets gjenutgivelse

Henning Kvitnes: *For sånne som oss* (Scandicana/Cosmos Music)

Henning Kvitnes trenger knapt denne anbefaling, likevel: For sånne som oss har det som teller oftest: Syng med! Og Kvitnes' sitt Østfold er mitt.

Min favoritt

Div. artister: *Jul i Folkton* Playground (PGMLCDD 113)

Siden dette skrives i advent: Liveplaten med *Jul i Folkton* er det jeg trenger nå. Svenske folkemusikere gir deg julen så stille og inderlig.

Favoritt: *Jul i Folkton*

«Så lenge Jarrett spiller kjærlighet, er det håp»

Arne Guttormsen anbefaler Keith Jarrett til avslapning

Cæcilie Nordby: *Arabesque* (ACT 9723-2)

En deilig, forsiktig sak med klassikere i jazzinnpakning. Kryper under huden og blir der en stund.

Bitches Brew: *40th Anniversary Collectors' Edition* (Columbia / Legacy)

Miles Davis' mesterverk i boks, 3 cd-er pluss en bonusdvd fra livekonserten i København året før. Det er dette som er fusjon.

Trygve Seim / Andreas Utnem: *Purcor* (ECM 2186 274 3227)

Nakent, rent og med en klangrikdom man sjelden er forunt å høre.

Favoritt: Trygve Seim og Andreas Utnem

«En deilig, forsiktig sak med klassikere i jazzinnpakning»

Bjørn Olav Nordahl anbefaler Cæcilie Nordby til avslapning

Gjermund Larsen: *Aurum* (Grappa).

Skinande tradisjonsmusikk, med impulsar frå både barokken, jazzen og rocken.

deLillo: *Hjernen er alene i Operaen* (SF Norge).

Klassisk norsk rock med noko attåt. Perfekt mimring for trettitreåringar og andre.

Serena-Maneesh: *S-M 2, Abyss in B Minor* (4AD).

Trudde ikkje ho skulle bli ståande til slutt. Treng tid. Framleis spennande å lytte til.

Favoritt: Serena-Maneesh

«Er ikkje musikken hennar ganske kjedeleg, egentleg?»

Alf Kjetil Walgermo ber oss halde oss unna Robyn

Sigmund Groven & Iver Kleive: *harmOrgan* – Verk av Groven, Kleive, Bach, Händel, Sommerro og nyarrangerte salmetoner (2L-077-SABD)

Unn deg en musikalsk oaseopplevelse med herlig, vital musisering og dialog mellom orgel og munnspeil.

Kirsten Flagstad – The Supreme Wagnerian Soprano: *Verk av Handel, Bach, Purcell, Grieg, Wagner m.m.* (EMI Classics 4 55346 2)

Essensen av Kirsten Flagstads sangkarriere, med forbedret lyd og høydepunkter fra barokkopera, sublime Wagner-tolkninger og norske sanger.

Leif Ove Andsnes: *Sergei Rachmaninov: Pianoconcertos 3 & 4* (EMI Classics 6 40516 2)

Leif Ove Andsnes er selv stolt av denne innspillingen, med all grunn. Igjen viser han oss veien til nye rikdommer i en av de store pianokonsertene.

Favoritt: Leif Ove Andsnes.

«Essensen av Kirsten Flagstads sangkarriere»

Lars O. Flydal om årets gjenutgivelse

Bryn Haworth: *One Way Ticket* (Bella Music LTD/Prima Music)

Han gitt ut lovsangplater slik lovsang skal høres ut, og her kombinerer han tilbaketrent pop og nådefull forkynnelse med slidegitaren som mykt bakteppe.

Uffe: *I mina drömmar* (FRCD 55022, Fruit/Prima Music)

Kristenrockeren Ulf Christianson tok i 1982 et hvileskjær fra Jerusalem og lagde en glimrende pop-plate, fremdeles forkynnende, og med Peter Sandwall som produsent. Endelig på CD!

Mavis Staples: *You Are Not Alone* (EPIT 70762 Anti Records/Tuba)

Soul møter gospel møter produsenten Jeff Tweedy fra Wilco som den rutinerte Mavis Staples til nye høyder. Dette er himmelsk bra!

Favoritt: Mavis Staples.

«Dette er himmelsk bra!»

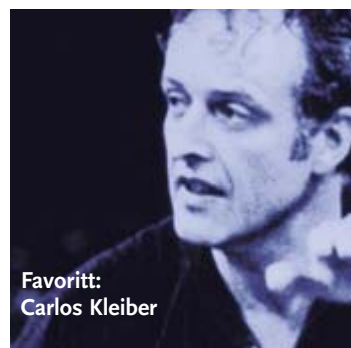
Olav Solvang om sin favoritt i 2010 – Mavis Staples

Puer natus est. Stile Antico (Harmonia mundi HMU 807517/MUDI Naxos Norway)

Engelsk 1600-talls katedralmusikk i mirakuløst vakker utgave: Tallis, Byrd, Shepard og Taverner. Det er bare å legge seg på og bli «renset».

Legenden Carlos Kleiber *Komplette innspillinger på DG.* Solister, div orkestre, dir: Carlos Kleiber. (Deutsche Grammophon 477 8826/Universal. Også DVD) Dirigenten Carlos Kleibers komplette innspillinger for DG. Flere ting her er de fineste innspillingene av store klassikere noensinne – Beethoven, Schubert, Verdi. En legende, genial, som døde alt for tidlig. Gull.

Karol Szymanowski: *Symfoni nr. 3 (Nattens sang).* Wiener Singverein/ Wiener Philharmoniker, dir: Pierre Boulez (Deutsche Grammophon 477 8771 6/Universal) Polens største musikalske sønn ved siden av Chopin. Velde og stor, sitrende, transparent klang. Symfonien er inspirert av det åndelige livet – sufi-diktningen spesielt. Bare et dypt religiøst menneske kan ha skrevet noe slikt. Gi det tid.

Favoritt: Carlos Kleiber

«Helse i hver tone»

Olav Egil Aune om Konge af Danmark – musikken det som svingte best i 2010